TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ 15.3.2017
Työllisyys- ja yrittäjyysosasto
Neuvotteleva virkamies Pauliina Porkka

EDUSKUNNAN TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE

Asia: E 139/2016 vp Valtioneuvoston selvitys: Nuoriso; Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle; Euroopan solidaarisuusjoukot

Taustaa:

Komissio julkaisi tiedonannon 7.12.2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asiakokonaisuuden vastuuministeriö. Työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla on nuorten työllisyyden edistäminen ja seuranta sekä työoikeudelliset kysymykset.

Valtioneuvoston kannasta E-kirjelmässä 18.1.2017:

Aikaisemman kantansa mukaisesti Suomi tukee komission tavoitteita vahvistaa eurooppalaisia arvoja nuorten keskuudessa.

Aloitteen yhtenä tavoitteena on lisätä nuorten työllistyvyyttä. Suomi pitää tärkeänä, että nuorten työllisyyttä edistettäisiin ensisijaisesti jäsenvaltioiden vastuulle kuuluvilla toimilla, joita EU-tason toimilla voidaan täydentää. Vapaaehtoistoiminta ei saa haitata tai korvata mahdollista tai olemassa olevaa palkkatyötä.

Suomi pitää tärkeänä, että uudet aloitteet toteutetaan EU:n nykyisen rahoituskehyksen puitteissa. Suomi painottaa uusien aloitteiden tuottamaa eurooppalaista lisäarvoa. On myös varmistettava, että aloitteet koordinoidaan hyvin eivätkä ne ole päällekkäisiä jo olemassa olevien välineiden kanssa.

Suomi tukee komission ehdotusta, että solidaarisuusjoukkojen rahoitukseen käytettäisiin ensivaiheessa jo olemassa olevia rahoitusohjelmia ja -resursseja. Suomi painottaa ohjelmakomiteoiden roolia rahoitusta koskevassa päätöksenteossa. Kullakin rahoitusvälineellä tulee olla oma selkeä roolinsa kokonaisuudessa.

Suomi painottaa joukkoihin osallistuvien nuorten oikeuksien turvaamisen ja velvollisuuksien määrittelyn tärkeyttä solidaarisuustoiminnan kaikissa vaiheissa.

Solidaarisuusjoukoissa saatujen kokemusten yhdenmukainen arviointi ja tunnustaminen tulee valmistella huolella arvioinnin luotettavuuden ja uskottavuuden takaamiseksi. Tehtävä on haasteellinen ottaen huomioon tehtävien, organisaatioiden ja osallistuvien nuorten erilaisuus sekä jäsenmaiden järjestelmien moninaisuus.

Suomi painottaa aloitteen asianmukaista valmistelua ja käsittelyä. Aloitteen kannalta tarpeettomana kiirehtimisenä voidaan pitää muun muassa sitä, että solidaarisuusjoukkoihin osallistumisesta kiinnostuneet nuoret ovat voineet rekisteröityä hakijoiksi Euroopan nuorisoportaaliin jo ennen tiedonannon julkaisua ja poliittisen tason keskustelua aiheesta, rahoitusohjelmiin liittyviä ehdotuksia ei ole käsitelty eikä hyväksytty asianomaisissa ohjelmakomiteoissa sekä että virallisia konsultaatioita jäsenmaiden kanssa ei ole järjestetty.

Komission tiedonannon sisällöstä poimintoja:

Solidaarisuusjoukoissa nuoret voivat osallistua monenlaiseen toimintaan, kuten koulutus, nuorisotyö, terveydenhuolto, rakentaminen ja kunnostus, pakolaisten vastaanotto, ympäristön- ja luonnonsuojelu sekä luonnonkatastrofien ehkäisy (ei kuitenkaan välitön katastrofeihin reagointi, joka edellyttää erityistaitoja ja –koulutusta). Toiminta tapahtuu pääasiallisesti EU:n alueella tai ohjelmamaissa. Rekisteröityä voivat 17-30-vuotiaat, palvelujakson voivat aloittaa 18 vuotta täyttäneet.

Solidaarisuusjoukoissa on kaksi toisiaan täydentävää toimintalohkoa: vapaaehtoistyö ja ammatillinen toiminta. **Ammatillinen toimintalohko** tarjoaa mahdollisuuksia työpaikkaan, harjoittelupaikkaan tai oppisopimuspaikkaan. Toiminta käynnistetään vähitellen solmimalla uusia kumppanuuksia tai hyödyntämällä vapaaehtoispuolen kumppanuuksia viranomaisten, julkisten palvelujen (erityisesti työvoimapalvelut) sekä kansalais- ja muiden järjestöjen kanssa. Ammatillinen työharjoittelu kestää 2-12 kuukautta, ja se voidaan suorittaa kokopäiväisenä tai osa-aikaisena.

Toiminta rahoitetaan aluksi EU:n työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskevasta ohjelmasta sekä muista nykyisistä EU-ohjelmista, kuten turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta ja Kansalaisten Eurooppa -ohjelmasta. Toiminta täydentää kansallisten työvoimapalveluiden ja erityisesti EURESin työtä keskittyen kuitenkin solidaarisuusarvoihin hyödyntäen mm. Eka Eures -työpaikka-hankkeen kokemuksia ja julkisten työvoimapalvelujen asiantuntemusta. Kokeilua tukemaan perustetaan kaikki EU-maat kattava välittäjäorganisaatioiden konsortio tukemaan työnantajille suunnattua tiedotus- ja suhdetoimintaa, auttamaan työantajia ja nuoria löytämään toisensa sekä antamaan koulutusta ja opastusta. Hankkeen kokonaisbudjetti on 14,2 milj. euroa. Hankkeet käynnistyisivät kesäkuussa 2017.

Osallistujaan sovelletaan kansallista lainsäädäntöä ja työehtosopimuksia. Osallistujat vakuutetaan kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien kautta. EU maksaa oppisopimuskoulutukseen tai harjoitteluun osallistuville päivärahaa. Muita heikommassa asemassa olevat nuoret voisivat saada lisätukea. Osallistujat saavat vapaaehtoistyöjaksonsa tai ammatillisen toimintajaksonsa päätteeksi todistuksen. Lisäksi komissio edistää osallistujien hankkimien taitojen arviointia ja validointia.

TEM:n näkökantoja:

Kaikki toimet nuorten työllisyyden ja liikkuvuuden sekä eurooppalaisten arvojen edistämiseksi ovat tervetulleita. Tässä ehdotuksessa on kuitenkin vielä paljon avoimia kysymyksiä. Oleellista on että tällä ehdotuksella ei luotaisi ylioptimistia odotuksia nuorille, jotka ovat järjestelmään jo rekisteröityneet. Järjestelmän rahoitus kaipaa vielä myös selvennöstä. Ei ole realistista olettaa että jäsenmaat ohjaisivat tähän juurikaan kansallista rahoitusta. Lisäksi tulee tarkkaan selvittää järjestelmän päällekkäisyydet muiden toimien kanssa.

On tärkeää, että osallistujaan sovelletaan kansallista lainsäädäntöä ja työehtosopimuksia ja muutenkin noudatetaan kansallisia käytäntöjä. Lisäksi tulee huomioida, ettei vapaaehtoistyöllä korvata muuta työtä. Myös osallistuvien nuorten muu oikeusturva tulee varmistaa.